

4^e Forum voor figurentheater

Gesprek met Jan De Wilde en Jan Kieckens

Libelia: Ik ben heel blij te zeggen dat ik het gezelschap krijg van twee zeer interessante mannen, nl. Jan De Wilde en Jan Kieckens.

Jan De Wilde, de man behoeft geen introductie, iedereen kent hem natuurlijk als zanger. Maar wat minder mensen weten, is dat hij vroeger ook actief was als poppenspeler. Samen met Jan Kieckens, Karel Kieckens en Lieve Van Steenberghe richtte hij in 1964 'het heel Klein Kunsttheater' op in Aalst. Hun wegen gingen uiteen in 1970 maar drie jaar geleden begon het terug te kriebelen bij één van hen en daar gaan we het zo meteen ook over hebben. Maar eerst als introductie zullen we kijken naar een heel kort filmpje van 'het heel Klein Kunsttheater'.

Libelia: Zo zag het er dus uit vroeger. En nu nodig ik heel graag tot bij mij op het podium uit, Jan De Wilde en Jan Kieckens. Goedemiddag heren, hoe gaat het?

Jan De Wilde: Als ik het filmpje terug zie, ik herken mezelf niet meer.

Libelia: Het is inderdaad heel lang geleden. Jullie hebben het Klein Kunsttheater opgericht in 1964. Hoe is het eigenlijk ontstaan?

Jan De Wilde: Wel, ik speelde al thuis. Ik had zelf een theater gemaakt thuis, toen ik een jaar of 12-13 was, met kleine handpopjes. en ik maakte dan later kennis met de familie Kieckens in Aalst in een Jeugdclub, en we hadden een klein poppentheater gekregen van iemand. Jan vond dat veel te klein. Daarop heeft hij dan een zeer groot theater zelf gemaakt samen met zijn vader waarin we heel goed konden bewegen. We moesten zelfs op onze tippen staan om de poppen te kunnen manipuleren. Dat was een theater voor kinderen maar we hebben dan tegelijkertijd ook theater gespeeld voor volwassenen, dat was meer satire.

Libelia: Hoe was dan de verdeling tussen jullie beiden? Of wie deed wat, want er was natuurlijk ook jouw broer en Lieve.

Jan Kieckens: De hoofdfiguren waren Jan De Wilde en mijn broer, de centrale spelers, en Lieven en ik vulden de rest in. En voor de rest improviseerden we.

Jan De Wilde: Ik was dol op improviseren en hoe foutter het ging, hoe plezieriger het was.

Libelia: Ja, want het moet wel vaak fout gaan.

Jan Kieckens: Jan De Wilde deed het altijd fout gaan.

Jan De Wilde: Zijn broer Karel die maakte ook de grote lijnen dus de scenario's, maar we konden daar gemakkelijk van afwijken. Ik kon daar gemakkelijk van afwijken. Karel was dan

altijd wel een beetje kribbig, omdat ik hem dan op het verkeerde been zette en dan moest hij dingen gaan improviseren, wat hij eigenlijk niet zo graag deed. Voor mij gold hoe meer dat het fout ging hoe liever.

Libelia: Maar hadden jullie dan een soort rode draad waar jullie je aan vasthielden. Hoe deed je dat dan praktisch?

Jan De Wilde: Die rode draad werd meestal door Karel Kieckens gemaakt.

Jan Kieckens: Ja, dat was één bladzijde. Dan komt die op en die zegt dat, dan komt die op en die zegt dat en de rest vulden we in.

Libelia: Dat lijkt mij niet makkelijk. Daarvoor moet je toch al goed op elkaar ingespeeld zijn om dat te kunnen doen.

Jan De Wilde: We waren goed op elkaar ingespeeld ja. We konden wel improviseren.

Libelia: Hoeveel jaar heeft dat geduurd vooraleer je goed op elkaar was ingespeeld?

Jan Kieckens: Een jaar of drie zeker. Dat inspelen was heel vlug, eigenlijk onmiddellijk.

Jan De Wilde: Ja, onze hoofdfiguur daar hebben we wel heel lang moeten naar zoeken. We hebben verschillende vrouwen, meisjes uitprobeerd.

Jan Kieckens: Voordat je kiest moet je proberen hé.

Libelia: Dat is een wijze raad. Hoe hebben jullie het eigenlijk geleerd? Poppenspelen bedoel ik. Is dat iets wat je gewoon begon te doen of heb je ergens een voorbeeld gehad of les gekregen?

Jan De Wilde: Neen eigenlijk niet. Al doende hebben we het geleerd en we hebben er plezier in gekregen, ik toch. Van Jan veronderstel ik hetzelfde.

Jan Kieckens: Ja, we deden het als kind. Jan deed het als kind, Lieven geloof ik ook en wij, Karel en ik ook.

Jan De Wilde: En ik was er dol op om me weg te steken in het theater. Dus niemand zag je en daarom kon je veel brutaler zijn dan dat je zou geacteerd hebben. Ik ben geen acteur, maar ik heb een beetje leren acteren in die veertig jaar op het podium, maar achter de schermen voelde ik me pas goed. Als ik optreed gewoon met mijn liedjes, speel ik ook een beetje. Maar je mag niet te veel spelen, je moet je eigen karakter ook tonen. Maar met poppentheater mag je zo brutaal zijn als een beul. Dat vond ik tof aan poppentheater toen ik klein was al. En dan later met die satirische stukken kon je zeggen wat je wou.

Libelia : Heeft het poppenspelen jou eigenlijk beïnvloed als zanger?

Jan De Wilde: Dat denk ik zeker wel ja.

Libelia : In welke zin?

Jan De Wilde: Ik heb leren improviseren. Dus schrijven is ook improviseren. Als je muziek maakt improviseer je ook en je behoudt wat je interessant vindt. Wat je niet interessant vindt smijt je weg. In die zin heb ik toch beter leren musiceren veronderstel ik en teksten maken.

Libelia : Als je je brood ermee had kunnen verdienen, zou je poppenspeler zijn gebleven toen?

Jan De Wilde: Dat is een moeilijke vraag. We stonden op het punt van, gaan we verder of gaan we niet verder. Maar Karel Kieckens, Jan zijn broer, wou verder gaan maar Jan wou dan uitwijken naar Centraal Afrika en we waren hem kwijt. En we hadden hem nodig op materieel gebied om alles uit te werken en ja. . .

Jan Kieckens: Maar eigenlijk, over brood verdienen, lang voor de Muppets er waren is er ons een aanzoek gedaan van de toenmalige BRT om te spelen. Ze zijn komen kijken naar een voorstelling en het is afgesprongen op het feit dat zij een script nodig hadden. Een uitgeschreven tekst.

Libelia : En jullie improviseerden liever.

Jan Kieckens: Het kon niet en daar is het op afgesprongen. En zij hadden het nodig om hun camera's op te stellen. Zij hadden het echt nodig.

Libelia : Maar eigenlijk speelden jullie op hoog niveau. Eigenlijk had dit wel verder kunnen gaan. Dus eigenlijk is het afgesprongen omdat jij wegging en waarom ging je weg?

Jan Kieckens: Waarom doet een mens zo'n dingen hé.

Libelia : Maar uiteindelijk is het bij jou terug beginnen kriebelen drie jaar geleden.

Jan Kieckens: Ja.

Libelia : Wat was de aanleiding, weet je dat?

Jan Kieckens: Ja, de aanleiding was een tentoonstelling die in Aalst gehouden is. Een overzichtstentoonstelling van het poppentheater in Aalst. Naar aanleiding van het vijftien

jarig jubileum van Abajour, het stadspoppentheater dat nu nog speelt in Aalst met Mar...Van...

en ze wilden die mensen eren en daar is mij gevraagd iets te maken om hen aan te bieden. En ik vond een marionet, een karikatuur van hemzelf als marionet en dan heb ik het voor de eerste keer opnieuw gedaan. En dan had ik echt wel zin om weer eens iets te doen en ik vond zo niet direct iemand en dan ben ik maar begonnen met Richard den derde, een figuur.

Libelia: Richard den derde, voor alle duidelijkheid gebaseerd op Richard III van Shakespeare, maar op zijn Aalsters.

Jan Kieckens: Vertaald in het Aalsters ja.

Libelia: Dus het wordt een heel moeilijke voorstelling om te begrijpen dan.

Jan Kieckens: Voor sommige mensen wel, voor anderen niet. Voor de Aalstenaars is het doodsimpel.

Libelia : Hoe ben je dan terug bij Jan De Wilde gekomen. Want Jan die werkt er ook aan mee.

Jan Kieckens: Ik heb hem natuurlijk gevraagd om de stem van Richard te doen. Hij zei dat die figuur hem niet zo erg lag. Dat mij dat eigenlijk veel beter lag. Maar hij heeft het toch gedaan. Hij heeft het zeer goed gedaan en ik ben nog altijd zeer onder de indruk.

Libelia: Jan, wou je meteen meewerken?

Jan De Wilde: Ik wou wel meewerken, maar ik vond dat Jan het zelf veel beter deed, en ik vond ook dat hij het live zou moeten opvoeren, de tekst is veel natuurlijker wanneer hij live gesproken wordt. Maar het was onmogelijk omdat er teveel personages inzitten in Richard de derde. Er zitten er ongeveer 23 in.

Jan Kieckens: De oorspronkelijke figuur heeft meer dan 40 personages. Richard III heeft 40 personages en wij hebben moeten reduceren en we hebben gereduceerd tot 24. 24 marionetten. Maar de kwestie is dat die rol van Richard dat is één van de grootste rollen uit Shakespeare, dat is een stuk van drie uur. Het blijft nog altijd twee uur waarvan Richard meer dan een derde van de tekst op zich neemt. Dat konden wij niet. We zijn niet professioneel acteur genoeg om dat te doen, om tezelfdertijd te spelen en die tekst de memoriseren. En ook een aantal van de mensen die meespelen zouden het niet kunnen. We zijn veel te weinig acteur om het te spreken. Sommigen kunnen het wel en hebben hun eigen rol ingesproken. Dus hebben we gekozen om op een opgenomen tekst te spelen en dat is en blijft spijtig. Het is altijd beter rechtstreeks te spreken en te spelen dan is het stuk levendiger. Nu loop je altijd een beetje achter op de tekst maar het gaat. En het voordeel is dat de tekst heel goed bewerkt is. De tekst is wel goed.

Libelia: Is het nog altijd in rijmvorm?

Jan Kieckens: Er zijn rijmen in. Het is in versvorm. Het zijn geen echt strikte verzen maar het is een geritmeerde tekst.

Libelia: Het is wel iets compleet anders dan vroeger natuurlijk, want er is hier geen ruimte voor improvisatie.

Jan Kieckens: Neen, niets.

Libelia : Hoe moeilijk is dat?

Jan De Wilde: Ik speel niet mee, maar ik zou er altijd wel een lap in geven.

Jan Kieckens: Maar we hebben het niet gevraagd om te spelen. Neen, dit is iets heel anders.

Libelia : De productie en de kaartjesverkoop verloopt heel goed. Ik geloof dat alle voorstellingen uitverkocht zijn? Wat met de mensen die nog iets zouden willen zien?

Jan Kieckens: Die mensen mogen terugkomen in september. In september doen we het nog eens. Dus mensen die nog willen komen kijken geven hun adres door en worden als eersten verwittigd voor de voorstellingen in september.

Libelia: Wat is voor jou eigenlijk het grootste verschil met vroeger? Je bent geëvolueerd als mens. Denk je dat de productie die je nu hebt gemaakt vroeger niet mogelijk was geweest?

Jan Kieckens: Zeker met die mensen niet neen. Het is heel anders nu. We zouden dat vroeger ook nooit gedaan hebben. Het gezelschap waar we vroeger mee speelden was ook heel anders georiënteerd. We gaan niet zeggen beter of slechter, want wat we vroeger deden was zeker minstens even goed. Vroeger was het soms veel te ingewikkeld, nu zijn het marionetten waar zeer hard moet aan gewerkt worden voor het manipuleren van de poppen. Vroeger deden we dat niet.

Libelia: Denk je dat het vroeger vanzelfsprekender was om poppentheater op te voeren dan nu?

Jan Kieckens: Wat bedoel je, in het algemeen?

Libelia: Ja, dat het vroeger vaker gebeurde. Het lijkt me, zoals ik dat filmpje zie, dat dat gewoon makkelijk gebeurde. Als je ook de kinderen ziet en alles, neen?

Jan Kieckens: Ja, het is theater voor kinderen hé. Maar ik heb de indruk, ik weet het niet, ik ben lang weggeweest uit België, maar bij het terugkomen heb ik de indruk dat er veel meer

interesse is voor poppentheater, voor figurentheater in het algemeen. Er zijn gezelschappen, heel goede gezelschappen, Froe Froe in Antwerpen, ik heb Midzomernacht gezien van Froe Froe, en dat is schitterend.

Libelia : Dus je volgt het nog wel, het figurentheater.

Jan Kieckens: Ik volg het, ik ben er weer tegen gelopen. Ik heb het niet echt gevolgd maar nu merk ik dat er toch wel zeer goede gezelschappen zijn in Gent ook, die er in de tijd dat wij speelden er niet waren.

Libelia: Is dit eigenlijk, zoals dat bij de rockbands gaat in de jaren '60, een éénmalige reunie of komt er eigenlijk nog een vervolg?

Jan Kieckens: Dat weten we niet. Dat blijft hangende tot als we dit gedaan hebben en dan zien we wel.

Libelia : Maar dit krijgt waarschijnlijk nog wel een staartje in september?

Jan Kieckens: Ja, in september zeker. We hernemen het in september, wat er nadien gebeurt?

Libelia: Je hebt een pop meegebracht. Ik veronderstel dat we misschien in avant première zo een heel klein stukje van Richard den derde kunnen horen? Zien?

Jan Kieckens: Ja.

Jan De Wilde: Ja, het is Richard den Hertog van Moorsel.

Libelia: Het is dus in het Aalsters maar ik nodig jullie graag uit om een heel klein stukje te spelen dan weten wij ook hoe het in zijn werk gaat.

Jan Kieckens: Ja, het is de fameuze beginmonoloog van Richard III.

Richard III is een drama dat begint met een monoloog wat zeer ongebruikelijk is voor theater en ook niet gemakkelijk om doen. Zeker in poppentheater niet. Wij hebben er heel hard aan gewerkt aan die monoloog. We hebben voor de monoloog gekozen omdat we met twee zijn omdat Jan hier is en omdat ik hier ben. We kunnen het met die ene pop doen. Dus de fameuze beginmonoloog van Richard III.

<Monoloog>

Libelia: Dank je wel Jan De Wilde en Jan Kieckens. Je weet het dus als je nog de voorstelling helemaal zou willen zien dan zul je moeten wachten tot september want de voorstellingen nu zijn allemaal uitverkocht.